

Hetty ten Velde

Hetty ten Velde is geboren op 14 november 1930 in Medan, NOI. Ze was de dochter van Klaas ten Velde en Aartje Brinkman. Zijn ouders trouwden bij volmacht op 12 december 1927. Hans komt uit een gezin met 4 kinderen, Hans (15 juli 1928), Nico (15 december 1929), Hetty (14 november 1930) en Jan Wim (24 mei 1932).

Haar vader was opvolger van Generaal Overakker als leider van de illegale actie. Hij zat 14 maand in krijgsgevangenschap en 13 maanden in diverse gevangenissen waaronder Fort de Kock en in Medan. Hij kwam om op 26 juni 1944 in de Straat van Malakka aan boord van de Harugiku Maru. Na de oorlog is aan hem postuum de Verzetsster van Oost Azie, het oorlogsherinneringskruis en de Bronzen Leeuw toegekend.

Hetty is kabouter bij Oehoe Oomen in Kamp Brastagi. Ze vliegt op 1 oktober 1942 over naar de padvindsters van Opino en komt in de Lotuspatrouille. Op 2 december 1942 wordt ze geïnstalleerd en komt in patrouille de Canna's. Broer Hans is op 9 augustus 1942 geïnstalleerd bij de verkenners van de Pioniers. Broer Jan Willem is welp bij de eerste welpenhorde. Hij gaat op 30 juli over naar de Rimboejagers. Hij wordt daar op 22 augustus 1943 geïnstalleerd als verkenners.

Aan het begin van de oorlog werd Hetty, samen met haar moeder en broers, geïnterneerd in het kamp Brastagi. Brastagi was een gemengd Japans interneringskamp op Noord-Sumatra, 60 km ten zuiden van Medan aan het Toba-meer. Het kamp was ondergebracht in het gebouwencomplex van de Planters School Vereeniging Brastagi. De vrouwen en kinderen die op de hoogvlakte rondom Brastagi en Kaban Djahe verbleven en enkele oudere mannen werden geïnterneerd in de kostschool waar normaal accommodatie was voor 200 kinderen. De kampleiding was Nederlands. Op 16 april 1942 opende het kamp en waren er 939 mannen, vrouwen en kinderen gevangen. Na de eerste chaotische weken vond iedereen een plekje. Vrouwen en meisjes sliepen bij elkaar in de voormalige klaslokalen en kinderslaapzalen, jongens ouder dan 8 jaar sliepen apart. Het kamp bestond uit een groot hoofdgebouw, rondom een binnentuin gebouwd, met aan de ene kant de lagere school met een zeer ruim gymnastieklokaal en het kleinere H.B.S. gebouw. Aan de andere kant van het hoofdgebouw stond het nieuwe meisjeshuis, ziekenhuis en het z.g. straatje, waar een aantal gebouwde huisjes voor de onderwijzers waren, een voetbalveld en een klein park, het Vondelpark.

Voor de oorlog was er al een Scoutinggroep in Brastagi. Na de Japanse bezetting stopten de Scoutingactiviteiten. In het geheim vormde Akela van Braningen met een aantal jongens de Pioniersgroep met de patrouilles Arenden en Panters. Om de jongens en meiden in het kamp wat om handen te geven lukte het Akela van Braningen van de Nederlandse kampleiding toestemming te krijgen 'officieel' met Scoutingactiviteiten te starten. Scouting werd in principe door de Japanners verboden, maar soms wel oogluikend toegestaan.

Gedurende de oorlog waren ze soms strenger en soms meegaander. Op tien augustus 1942 werd de Afdeling Brastagi opgericht. Het afdelingsbestuur werd gevormd door Hopman Meijerink, Oehoe Oomen (Kabouters), Akela Hoek (welpen), Akstra De Lavalette (padvindsters) en Akela van Braningen als secretaresse. Voor de jongens waren er 2 welpenhordes en twee jongenstroepen: de Pioniers en de Rimboejagers. Voor de meisjes werd gestart met 2 kabouterkringen en twee meisjestroepen: Skoth (Steeds klaar om te helpen) en OPINO (Opgericht in Oorlogstijd). Ze hadden khaki uniformen maar de patrouillelinten waren het enige Scouting kenmerk. Hetty is in het najaar van 1942 kabouter bij Oehoe Oomen in Kamp Brastagi. Ze vliegt op 1 oktober 1942 over naar de padvindsters van Opino en komt in de Lotuspatrouille. Op 2 december 1942 wordt ze geïnstalleerd. Browe Jan Wim is dan welp bij de eerste welpenhorde. Hij gaat op 30 juli 1943 over naar de Rimboejagers. Hij wordt daar op 22 augustus 1943 geïnstalleerd als verkenner. Broer Hans is op 9 augustus 1942 geïnstalleerd bij de verkenners van de Pioniers.

In september 1942 timmerden de jongens een hoek in de gymzaal om apart te kunnen zitten met de troepraad. "De Wigwam" werd het centrum van de afdeling Brastagi, met een deur die zelfs een goed slot had. Negen zware houtblokken om een echt brandend imitatie kampvuur verhoogden de gezelligheid. Het portret van Baden-Powell vond een plaatsje aan de muur op een blauwe jamboree-das. Op de 28^e wordt De Wigwam ingewijd. In oktober werden van twee oude jurken vlaggen gemaakt voor de verschillende onderdelen.

Op 22 december 1942 werden de geïnterneerden uit het Dokter Fonds ziekenhuis in Pematang Siantar overgebracht naar Brastagi. Er kwamen bijna 700 mensen bij. De scouts hielpen mee iedereen naar hun slaapverblijf te wijzen en spullen te dragen. Alle lessen op school en bijeenkomsten werden verboden en de lokalen werden gebruikt voor de huisvesting. Mede door de toestroom van de nieuwe bewoners bleek in januari 1943 Scouting zo populair dat er ondertussen 3 jongenstroepen, 4 welpenhordes, 3 meisjestroepen, 4 kabouterkringen en een pioniersstam waren, samen ruim 450 leden.

Op 31 mei 1943 moesten de oudste jongens naar het mannenkamp Soengei Sengkol. Onder de groep zaten ook de oudere patrouilleleiders. Intussen werd ook een nieuw afdelingsbestuur gevormd, omdat Hopman Meijerink door de Japanners zwaar mishandeld was. Naast Hiawatha Van Braningen als presidente en Awanda Put als secretaresse waren Akstra de Lavalette, Akela Hoek en Oehoe Overdijkink bestuurslid.

Eind '43 was de sfeer in het kamp erg bedrukt en dit raakte ook Scouting. Kinderen liepen weg en jongens die wel lid bleven werden gepest. De twee jongenstroepen werden hierdoor verboden door de afdelingsleiding. Maar begin '44 kwam er weer nieuwe energie. Er werd een nieuwe pioniersgroep opgericht met de patrouilles panters, eekhoorns, vossen en bevers. Ria Eikens werd geïnstalleerd als padvindster in aanwezigheid van alle 25 leidsters. Ze werd kampleidster en kreeg het voor elkaar dat de Japanse commandant Scouting toestond. Toen er na verloop van tijd een Japanse official onverwacht op inspectie kwam, droeg Eikens een padvindsters uniform en maakte iedereen zich zorgen om de gevolgen. De Japanner gaf haar hartelijk een hand. Hij was ook scout en had de Jamboree in 1937 bezocht.

Haar broer Hans gaat op 17 februari 1944 met 14 andere jongens naar Belawan Estate.

Half december 1944 moesten alle jongens die ouder dan 10 waren het kamp verlaten naar het mannenkamp Si Rengorengo. Haar broers Nico en Jan Wim waren hierbij. Het leven werd steeds zwaarder in Brastagi. Alleen de Opino groep ging door tot het eind, met 4 patrouilles. Medio juni 1945 sloot het kamp en werden 1347 vrouwen en kinderen naar kamp Aek Pamienke III gebracht. Ook daar was Ria Eikens kampleidster. Het kamp Aek Pamienke bestond uit drie afzonderlijke kampcomplexen midden tussen de rubberbossen aan de spoorlijn van Medan naar Rantau Prapat, tussen het station Aek Pamienke en het plaatsje Bandar Doerian. De kampen waren omheind met prikkeldraad. De mensen waren ondergebracht in barakken (sommigen spreken van koeliehuysjes) in open plaatsen in de jungle, gemaakt van stokken en planken met een atap-dakbedekking.

Na de overgave van de Japanners op 15 augustus was pas 25 augustus de dag dat de gevangenen echt vrij waren. Nora Prins en Ria Eikens stonden op een podium en Ria had in haar armen de driekleur. De padvindsters mochten deze hijsen.

Meer informatie

[Deli courant » 16 jul 1928 - Art. 5 | Delpher](#)

[Klaas ten Velde | Oorlogsgravenstichting](#)

[Huwelijk Klaas ten Velde & Klaas ten Velde & Hendrika Everlina Rodert & Aartje Brinkman & Jan Teunis Brinkman & Dina Pieffers op 12 februari 1927 te Deventer » Open Archieven](#)

[De Sumatra post » 21 jul 1928 - Art. 96 | Delpher](#)

[De Sumatra post » 16 dec 1929 - Art. 147 | Delpher](#)

[Deli courant » 15 nov 1930 - Art. 7 | Delpher](#)

[Deli courant » 24 mei 1932 - Art. 13 | Delpher](#)

[Achter-kawat-en-Gedek.pdf \(s-i-d.nl\)](#)

[Dokter Fonds Ziekenhuis Medan \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[BRASTAGI \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

Brastagi kampbewoners 1942-1945

[Medan \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Brastagi - Wikipedia](#)

[Soengei Sengkol Medan \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Si Regnorengo Rantau Prapat \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke Rantau Prapat \(japaneburgerkampen.nl\)](#)

[Aek Pamienke - Wikipedia](#)

Logboek Opinotroep (via van Braningen)

Noord Sumatra in Oorlogstijd deel 1942 - uitgave van Stichting Noord Sumatra

Documentatie

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.